

**Kiegyensúlyozottság követelményének vélelmezett sérelme a Hír TV csatornán közzétett
Keresztmetszet című műorszám 2012. február 9-i adásában**

Az 1100/2012. (VI. 13.) számú médiatanácsi határozat kivonata

A tényállás

A Hír TV állandó csatornán 2012. február 9-én 9 óra 7 perces kezdettel sugárzott *Keresztmetszet* című műorszám „Hallgattassék meg az egyik fél!” című szegmense a brit The Guardian című napilap gyöngyöspatai tudósításában foglalt állítások valóságtartalmát igyekezett feltárni. Ennek keretében a műsorban megszólalt a Gyöngyöspata Önkormányzatának kabinetfőnöke, illetve jegyzője, a gyöngyöspatai kisebbségi önkormányzat elnöke, valamint a helyi általános iskola igazgatója és testnevelési tanára.

Az elsőfokú határozat

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala (elsőfokú hatóság) a kérelmet annak alaptalansága miatt elutasította.

A Médiatanács döntése

A Médiatanács másodfokú eljárása során a beérkezett fellebbezést elutasította, és az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta

A döntés indokolása

A hatályos **Smtv. 13. §**-a a kiegyensúlyozottság követelményét a tájékoztatási tevékenységet végző médiaszolgáltatások által közzétett tájékoztató, híreket szolgáltató műorszámokkal kapcsolatban fogalmazza meg. A törvényi rendelkezés szerint ezeknek a műorszámoknak a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint a Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan kell tájékoztatást adniuk.

Az elsőfokú határozatban foglalt indokolás a másodfokú hatóság álláspontja szerint teljes mértékben megalapozott, az megfelel az **Smtv. 13. §**-ában foglalt értelmezésnek. A hivatkozott törvényi rendelkezés alapján a kiegyensúlyozottságnak nem törvényi előfeltétele, hogy a médiaszolgáltató valamennyi érintett személy vagy szervezet álláspontját, véleményét megjelenítse egy adott hír kapcsán. A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye azt írja elő a médiaszolgáltatók részére, hogy amennyiben egy általuk közérdeklődésre számot tartó eseményről tájékoztatást nyújtanak, akkor annak a tájékoztatásnak kiegyensúlyozottnak kell lennie. E követelmény alapján tehát azt nem teheti meg egy médiaszolgáltató, hogy egy közérdeklődésre számot tartó hír kapcsán elhallgasson bizonyos releváns álláspontokat.

A Kérelmező hivatkozott fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú hatóság tévesen értelmezte az 1/2007. (I. 18.) AB határozatot. Ezzel szemben helytálló az elsőfokú hatóság azon jogértelmezése, miszerint a műorszámokban a központi témát – vagyis a Gyöngyöspatán kialakult helyzetet – érintő valamennyi releváns álláspont bemutatásra került, így a TASZ személyes megszólaltatásának elmaradása nem eredményezte a kiegyensúlyozottság sérelmét. Az AB határozat hivatkozott pontja annak kapcsán tartalmaz rendelkezést, hogy a hatóság egy műorszámon belül is számon kérheti-e a kiegyensúlyozott

tájékoztatás követelményét. Ennek vizsgálata során az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy nem jelenti a sajtószabadság alkotmányellenes korlátozását a kiegyensúlyozottság követelményének egy műsorszámokon belüli előírása, ugyanakkor a médiaszolgáltatóknak – a rendszeresen jelentkező műsorszámok esetében – lehetősége nyílik e követelmény több műsoron belül történő teljesítésére.

Az előző bekezdésben leírtak alapján tehát a több műsorszámokon belül teljesítendő kiegyensúlyozottság akkor valósítható meg, amennyiben az egyik adásban nem jelenik meg valamely releváns álláspont. Az eljárás tárgyát képező műsorszámokban azonban valamennyi releváns álláspont bemutatásra került, így az előzőekben kifejtett értelmezés jelen ügy kapcsán nem bír relevanciával.

Az AB határozat korábban hivatkozott III/5. pontja értelmezésekor azonban szem előtt kell tartani, hogy az a rendszeresen jelentkező műsorszámok (pl. napi híradók, vitaműsorok) esetkörüli vonatkozatható kizárólag, amikor természetesen lehetőség van az adott témához visszatérni, újabb véleményeket bemutatni. Jelen esetben ez a követelmény nem várható el, hiszen a riportfilm fényében az AB határozat hivatkozott értelmezése azt a – szerkesztői szabadságot sértő – követelményt támasztaná a médiaszolgáltató elé, hogy egy újabb, hasonló műfajú műsorszámot készítsen. E műsorban pedig arra lenne kötelező, hogy az eljárás tárgyát képező riportfilmben „csupán” utalás szintjén szereplő személyek véleményét, álláspontját közvetlen megszólaltatásuk révén mutassa be. Nyilvánvaló, hogy ez az értelmezés nemcsak az AB határozatban foglaltakkal, hanem az Smtv. és az Mttv. kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményeit előíró rendelkezéseivel is ellentétes volna.

Az **Mttv. 12. § (2)** bekezdése szerint a tájékoztatás kiegyensúlyozottságát a műsorszám jellegétől függően kell műsorszámokon belül, vagy azok sorozatában biztosítani. E rendelkezés – lényegében jogszabályi szinten deklarálva a fentebb hivatkozott AB határozat megállapításait – szerint is a műsorszám jellegének függvénye, hogy elegendő-e a műsorszámok sorozatában történő kiegyensúlyozottság megvalósulása. Amennyiben mindez megtörténik egyetlen műsorszámokon belül, az értelemszerűen nem keletkeztet jogosultságot az utalás szintjén már megjelent, avagy az adott téma szempontjából relevánsnak nem minősülő vélemény későbbi műsorszámokban történő megjelenítésre, főleg nem akkor, amikor nem is egy rendszeresen jelentkező műsorszámokban esik arról szó.

A Kérelmező által az ügyben tévesen hivatkozott, a BH 2006. 270 számon közzétett Legfelsőbb Bíróság eseti döntésben megfogalmazottak arra az esetre vonatkoznak, amikor egy műsorszámokon belül csak egyetlen, akár szélsőséges álláspont került megjelenítésre. Ilyen esetekben – a Legfelsőbb Bíróság véleménye szerint – mellőzhetetlen a témára való későbbi visszatérés. Az eljárás tárgyát képező ügyben azonban egészen másról volt szó: a kérdéses műsorszámokban ugyanis megjelennek az ellentétes álláspontok, amelyek (az ügyben érintett, külföldön tartózkodó roma lakosok esetében) a CKÖ elnök és (a TASZ esetében) a The Guardian tolmácsolásában kerültek bemutatásra.

Mindemellett a rendelkezésre álló dokumentumok alapján látható, hogy a műsor központi témája a Gyöngyöspatán kialakult helyzet bemutatása, amelynek egyik nézőpontból való elemzése történt meg a The Guardian cikkében, vagyis a műsorszám nem elsősorban a brit lap munkatársának megfelelő – az újságírói etikát tiszteletben tartó – eljárásáról szólt, hanem annál tágabb érvénnyel, a gyöngyöspatai helyzetről, a romákkal szembeni állítólagos diszkrimináció megvalósulását vizsgálta. A Kérelmező beadványa alapján az elsőfokú eljárás is helyesen a műsorszámokban megjelenő tájékoztatást annak szempontjából vizsgálta, hogy a település életkörülményeinek bemutatása – a cikkben foglaltakkal együttesen – a kiegyensúlyozottság követelményeinek megfelelt-e. A cikk ismertetése révén a műsorszám mindössze arra vállalkozott, hogy az abban foglaltakkal esetlegesen létező eltérő véleményeknek is helyet adjon, ily módon a riportfilm elkészítése, bemutatása már önmagában is a közvélemény tárgyilagos tájékoztatását volt hivatott szolgálni.

A Kérelmező fellebbezésének I. pontjában kifejtett, téves érvelése tehát az AB határozat és a Legfelsőbb Bíróság eseti döntés helytelen tartalmi értelmezéséből ered.

A Médiatanács utalt arra, hogy az elsőfokú határozat helytállóan állapította meg, hogy nem minden esetben van lehetőség valamennyi szembenálló nézet bemutatására, a szerkesztés során olykor választani kell a releváns, és szükséges súllyal, a kellő arányban képviselt nézetek között. Nem határozható meg előre, hogy hány eltérő véleménynek kell teret adni a műsorszámban, ám amennyiben több szervezet, társadalmi csoport, párt is ugyanazt az álláspontot képviseli egy adott ügyben, és azok között releváns különbségek nem fedezhetők fel, abban az esetben elegendő csak egy szervezet vagy csoport álláspontját megjeleníteni. (E döntés meghozatala, vagyis az adott álláspontot képviselő, megszólaltatni kívánt csoport kiválasztása az Mttv. 3. §-ában meghatározott szerkesztői szabadság körébe tartozik.) A törvény ugyanis a különféle véleményeket és azok bemutatását védi a demokratikus közélet kialakítása és a közügyek megvitatásának elősegítése céljából, nem pedig az egyes vélemények „tulajdonosait”.

A TASZ álláspontjával, a TASZ megszólaltatásának elmaradásával kapcsolatban a Médiatanács jelezte, hogy az elsőfokú hatóság a kérelmet a médiaszolgáltató 2012. február 9-i *Keresztmetszet* című műsorszámában közzétettek alapján bírálta el. Az elsőfokú eljárás során kizárólag a médiaszolgáltatásban megjelent tartalmak képezték a vizsgálat tárgyát, így az elsőfokú hatóságnak sem jogi felhatalmazása, sem tényleges eszközei nem voltak egy-egy híradás valamennyi mögöttes tényezőjének feltárására.

Tekintettel arra, hogy a TASZ kiegyensúlyozottsági kérelemmel nem élt, és az ügyben nyilatkozatot nem tett, a rendelkezésre álló adatokból (ideértve a műsorszámot, a kérelmet és a fellebbezésben foglaltakat is) nem állapítható meg, hogy olyan, a műsorszámban bemutatott véleményekhez képest lényegét tekintve eltérő, releváns állásponttal rendelkező, mely az eljárás tárgyát képező műsorszámban nem került bemutatásra. Ugyanez elmondható a gyöngyöspatai eseményekkel kapcsolatosan esetlegesen véleményt formáló megszámíthatatlanul, és a hatósági eljárás során feltérképezhetetlenül sok társadalmi szervezet, magánszemély, párt stb. álláspontja közlésének elmaradásával összefüggésben is.

Hasonlóképpen, a TASZ címének, székhelyének változásáról, a változás időpontjáról, a TASZ felkutatása érdekében tett médiaszolgáltatói erőfeszítések mértékéről a Médiatanácsnak hivatalos tudomása nem volt. Ezen, a képernyőn megjelent tartalomból nem megismerhető, nem levezethető kérdések pontos és részletes feltárása tárgyi eljárásnak nem képezik részét.

A Kérelmező a fellebbezés II. pontjának utolsó bekezdésében kifejtette, hogy álláspontja szerint a „másik fél”, vagyis a gyöngyöspatai cigányság reprezentációja nem volt megfelelő.

Helytállóan utal az elsőfokú határozat arra, hogy a településről távozni kényszerülő családanya álláspontja a kisebbségi önkormányzat vezetőjének tolmácsolásában megfelelő részletességgel megjelent, továbbá szintén megfelelő az az álláspont, hogy a műsor tulajdonképpen a román álláspontját bemutató – és a műsorban is ismertetett – *The Guardian* cikk kiegyensúlyozására irányult. Erre tekintettel jogszerűen járt el a médiaszolgáltató, amikor a gyöngyöspatai helyzetet a *The Guardian* cikket alátámasztó, illetőleg azt cáfoló véleményekkel együttesen mutatta be.

A Médiatanács a fellebbezés ugyanezen bekezdésének azon érvelésével sem értett egyet, miszerint a többségi intézmények és azok képviselői – mint „egyik fél” – a műsorban teljesen azonos, egységes álláspontot képviselnének a „másik féllel”, vagyis a cigányság képviselőivel szemben. Az egyes megszólalások (önkormányzat jegyzője, iskolaigazgató, tornatanár) több, egymástól független, önálló álláspontot jelenítettek meg, így az események nem két, hanem több szempontú bemutatása történt meg.

A Kérelmező fellebbezésének III. pontjában előadottakkal kapcsolatosan a Médiatanács utalt az elsőfokú határozatban, illetve jelen határozatban részletesen kifejtett indokokra, amelyek értelmében az érintett műsorszám megfelelt a kiegyensúlyozottság követelményét előíró törvényi rendelkezéseknek. Tekintettel erre a Médiatanács nem tartotta helytállónak a Kérelmező azon érveit, miszerint a

műsorszám a helyi önkormányzatot és annak intézményeit törekedett jó színben feltüntetni a romák és a jogvédő szervezetek állításainak aláásásával. A műsorszám a téma több szempontból történt, kiegyensúlyozott bemutatása során valamennyi releváns véleményt megjelenítette, ezért nem állítható, hogy az egyoldalú ábrázolásmód hozzájárult a sztereotípiák közvetítésére, erősítésére.